

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI
HENRICO BORBONIO
EPISCOPO METENSI, &c.

IACOBVS CORNVTY humillimus cliens. S. P. D.

NULLA gens mortalium, PRINCEPS ILLVSTRISIME, in sacris obeundis Romana religio for-
rebus singulis auxiliare numen aliquod esset, quo inauspicato quidquam aggredi aut moliri nefas erat. Cum vero partu nihil periculosus, nihil diuinam magis opem postu-
lare videretur, huic multiplicem sanè Deorum sobolem, ridiculâ tamen nominum varietate praposuit; Natalibus quidè Prorsam, Postuertam; Parturientibus, Nixios,
Menam, Partundâ, Latonam, Iunonem, Fluoniam, Lucinâ, Egeriam, sed maxime Carmentem Euanâri matrè, cui ob id 16. Ianuarij die sacra, Carmèntalia dicta, so-
lenni ritu ad aras matrone peragebant. Hic est dies, Princeps Illustrissime, hec hora, quat anto studio è Medicorû penn, tot vigilis cœcepta primorû Medicine laborû
factura, non sine tuis felicibus auspiciis excludenda venit: nec cui me Diuo, cui heroi consecrare, ignorabam, cum statim infinita tua in nos beneficia, presentissimi in opitulando tui numinis
admonuissent: Quot enim nominibus ego, fraterque publicè priuatimque Tibi deuincti sumus: hic quotidianis auctus beneficii, ego quid tua in Mathematicis thesibus propugnâdis presentia
valeret, expertus, me tibi Nixio plusquâ tutelari Deo in tam laborioso latricon disceptationum partu credere non dubitavi. Patiatur itaque, Princeps Illustrissime, litorum tuorum cador,
Et illustri splendor dignitatis tue, religio sum animi nostri affectum programmatum Medicinalium consecratione tibi cōprobari: Sub tui nominis auspiciis in lucem nouellus iste fetus, in are-
nam verò pro deat celeberrime, at saluberrime facultatis alumnus. Quam si gratiam ultro concesseris, certissima mihi spes affulgebit consequendæ victoriæ, patrocinante Te potissimum
qui tantam nuper in oculis maximi Regum omnium LVDOVICI, lucèque Gallie propendendum cœnuescè gloriam Theologico in puluere reportasti Vale.

QVÆSTIO MEDICA, QVOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBVS

MANE DISCVTIENDA IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS XXX. MENSIS IANVARII,

MAGISTRO IACOBO ADAM DOCTORE MEDICO MODERATORE.

Est ne dyspnoea sanitatis vindex?

663.

VO viuacior, eo faciliior vita; eo viuacior, quo salubrior. Eius diuturnitas em metuit humidi primigenij nulla reparabilis arte constantia: salubritas parit corporis *inapacita* *disapacitatem* non *caduam* æstimanda. In corpore nihil ad pondus temperatum, sed ad commoditatem officiorum & actionum quas in aqua que pars exercet, caloris natui planè ignei beneficio. Optima corporis constitutio *inapacitas* cum & perfectissimas omnes edat actiones, & causis morborum efficientibus firmiter obstat. Ab hac cæteræ velut à mediocritate descedunt, tum quæ à primis qualitatibus calidæ, frigidæ, humidæ, siccæ tum quæ à secundis macilentæ & pingues, raræ & densæ, duræ & molles, hispidae & glabræ appellantur. Earum tamen nonnullum intercedit discrimen, cum calidiores naturæ frigidis, siccæ humidis, graciles obæsis, raræ densis, duræ mollioribus, hispidae

VRÀ à superfluis humoribus corpora ægria minus & minus infirma, quod excrementorum proventus ab impotentia ingeniti caloris fiat. Languet is interdum à nimio otio & mori, frequenter ab illegitimo potus & cibi (citra quem diu vna prostrati potest) vi: ex quo gula & vino dediti, segnes, artifices *id est* cupidiq; literarum vt excrementa plurima cumulant, sic deteriori valetudine trahuntur. quo proventus ille vtriusque fuerit eo infælicius breuiusque viuunt, contra cum minor, sic rustici homines vrbis, montani vallium incolis, maritimi mediterraneis, regionum calidarum accolæ is qui frigidis habitant, vitæ sunt salubrioris atque longioris. Habent quo latentur sobrii, *moderati*, quique ex medicinæ præceptis viuunt, cum excrementorum minus congeneri, quam qui aliquoties in die saturi sunt, aut qui liberaliori prandio quam cœnâ vtuntur. Habent etiam quo gaudent raro habitu præditi homines, cum per apertis suis uicibus nequeat magnum excrementorum cumulum explodant.

Purpurula affectio est corporis in qua rarefactæ musculorum carnes atque adeo cutis ipsa corporis vniuersi integumentum & emunctorium minimè solida ac densa, sed crebris apertisque foraminulis instar cribri peruia existit. Sequi ea solet assiduè calidam viscerum temperiem, quod caloris proprium sic rarefacere, vt frigoris conspire. Deprehenditur ex venis latis, pulsus magno, planis crassioribusque pilis, ingenij peripaciata, vigore sensuum, hilaritate, cutis rubore, alacritate corporis eiusdemque robore parum constanti, facili ab externis injurijs læsione, propensione in sudorem, cui mouendo nullum proprium dicatum est medicamentum, sanitatis diuturnitate, cità & breui à morbis conualescentiâ, alui denique, ac vrinarum, cum nimia illa est, pauca deiectione. Comparatur ad excrementorum repurgationem, maximè ad vsum transpirationis, quæ & respirationi, ad mixtas actiones pertinenti, analoga est, & eius interdum vires gerit non solum in actu ad elaborationem spirituum vitalium, sed etiâ in editis & adultis ad corporis refrigerium & spirituum alimentum.

Nsensilis quidem *diapnoea* & oculis imperceptibilis, facilis tamen cognitu medico, qui quantum halitus & fumus in die exhalet & diffusetur prudenti artificio librare nouit & ponderare, indeque futuros morbos coniectare. Qui solito grauiores se sentit, huic suppressa perspiratio; qui se leuiorem, liberalior illi successit, quo subtilior illa, eo salubrior, eo peior quo parior. Cum autem per totum vitæ curriculum eiusdemodi euaporatio persistat, pro ratione habitus, temperamenti, ætatis, sexus, loci, rempessatis, & vitæ, maior vel minor existit, qui cibis multum nutrientibus viuunt, minus perspirant; velut qui in aëre frigido aut æstuoso, locisque à vento tutis degunt. Minus quoque transpirant pingues quibus mens est obtusior & corporis habitus frigidior, quam graciles: magis pueri quam senes, vtrique licet humido temperamento præditi sint. Fœtida totius corporis exspiratio calidorum & humidorum corporum crudis succis repleturum est argumentum, non aliter quam foetor alarum, inguinum & pedum ingluuiei & cohibita transpirationis.

ANGVET *diapnoea* in mulieribus & in densæ astrictæque cutis hominibus. hinc est quod excrementa halit uosa suppressa vtramque plethoram, alteram morborum parëtem inferant: fuliginosa verò, cum pauca sunt & acria febrem continuam simplicem & putridam: cum multa & copiosa epilepsiam, quæ nonnunquam à flatu inducitur, paralytism in dextra parte deteriorem; apoplexiam, cuius periculum ex læsione respirationis deprimendum; catharrum venæ sectione suscitandum; peripneumoniam, febrem pestilentem, caloris denique natui suffocationem. Quibus *peris* cutis aperti & patentes naturâ adsunt, is arteriæ ad cutim desinentes vt *peris* *peris* halitus explodunt & fuliginem, pili morum & humorum indicis materiam; sic ex eadem aërem qui non secus ac cætera præter ignem omnia putrefcit, refrigerandi corporis gratia alliciunt. Itarecreato expurgatōque corpore, referatis vijs, restituta humoribus ac spiritibus eundi redcundum libertate, famis sitisque vicissitudo naturalis, chyli & sanguinis in hepate & venis elaboratio, triplicis spiritus generatio, principum partium cerebri, cordis, hepatis, & testium optima *diapnoea*, diuturna denique sanitas exurgit.

Est ergo dyspnoea sanitatis vindex.

110

F.M.P.
BIBLIOTHECA

Proponebat Lutetiæ IACOBVS THEVART Parisinus, Anno R. S. H. M. DC. XXV.

DOMINI DOCTORES DISPUTATVRI.

M. GVILIELMVS BLET. P. R.
M. NICOLAVS REGNIER.
M. IOANNES DE BOVRGES.

M. VALENTINVS HYEROSME.
M. LVDOVICVS ROBILART.
M. FRANCISCVS BOVIONNIER.

M. SIMON LE TELLIER. M. R.
M. SIMON BAZIN.
M. NICOLAVS PIETRE.